

EMLÉKEZTETŐ
TKCS ülés 2016.06.30
Téma: Záró TKCS ülés

Kontics Monika

A meghosszabbított beadási határidőre való tekintettel a mai napon kerül sor a záró TKCS ülésre, melyen a végleges tartalom kerül bemutatásra.

A TKCS tagjai számára egy komplett anyagot küldtük ki, ami még a mai döntés alapján véglegesítésre kerül, és mai ülésén a konzorcium határoz az elfogadásáról.

A mellékletek és hivatkozások egy része online lesz elérhető, mivel a 70 oldalas tartalmi korlát, amibe két oldal aláíró ív is került elég kevés egy olyan HKFS megfogalmazásához, amelyet 53 pontozási szempont alapján értékelnek majd.

A TKCS-val még nem ismertett részec:

3.4 Fejlesztési szükségletek azonosítása

Várpalota városának fejlesztési szükségletei nem első esetben kerülnek megvitatásra tervezési folyamat során a TOP CLLD esetében, ugyanakkor a TOP CLLD szűkített tématerülete lehetőséget kínál egy más irányú megközelítésre.

Amíg az ITS elsődlegesen a város "fizikai struktúráinak" megújítására törekszik, a TOP CLLD esetében a "társadalmi struktúra" jelentő az elsődleges beavatkozási területet.

A fizikai struktúra megújításával kapcsolatban a város számos tervvel, már benyújtott és benyújtásra váró pályázati elképzeléssel rendelkezett a TOP CLLD tervezését megelőzően, ezekkel szükséges tehát számolni a HKFS átgondolása során.

Fontos felismerni, hogy a város a két közeli megyeszékhely meghatározó vonzásában és szorításában létezik, fejlődésének lehetőségei és veszélyei is erősen kötődnek azokhoz. A társadalmi struktúrába való beruházás az az út, amely lehetőséget nyújt a város számára azzal, hogy a fejlesztések mögé markáns helyi együttműködések, részvételi folyamatokat épít fel. A helyi társadalom erőinek aktivitása jelentheti a szükséges többletet a város sikeressége szempontjából.

1. Közösségi terek hiánya, korszerűtlensége, elszigeteltsége

Indoklás: Az offenzív, fejlesztő és elkerülő stratégiai lehetőségek egyaránt beazonosítják a közösségek fejlesztésének igényét. A város sokrétű identitásából és fizikai széttagoltságából fakadóan is szükség van "helyekre", különösen egy olyan helyre, amely több közösséget képes akár egyidejűleg is befogadni, amely erős kulturális tartalma révén minden közösség számára hordoz tudást és lehetőséget.

A város közösségi életét a városi könyvtár és a Thury vár próbálja befogadni, az előbbi a központtól kissé távol és modern közösségi életre kevésbé alkalmas infrastruktúrával, utóbbi esetében a turisztikai és közösségi hasznosítás egymásra negatív hatással van.

Ezért a város közösségi tereinek fejlesztése központi igény, mint kulcsprojekt jelenik meg a stratégia során. Szükségességét alátámasztják az alábbi SWOT elemek és stratégiai megfontolások:

- Élhető város, helyi közösségek fejlesztése (E1-3, E5, E11, -- L1-3, L11)

- Helyi közösségek, közösségi szolgáltatások fejlesztése (Gy1-4, Gy5, Gy7, Gy10-12, Gy26, Gy28-- L1-3, L11)
- Szabadidő eltöltés helyi lehetőségeinek fejlesztése (E1-3, E56, E12, E14, E16, --V1, V5-8)
- Községi szolgáltatások fejlesztése (Gy1-4, Gy5, Gy7, Gy10-12, Gy26, Gy28 -- V6, V7, V8, V9)
- Humán erőforrás fejlesztő projektek (közösségi és egyéni fejlesztő projektek (Gy5, Gy7, Gy12, Gy14-15, Gy23-24, -- V4-6, V9)

2. A helyi gazdaság belső erőinek kihasználása alacsony szintű

Indoklás: A város munkavállalóinak jelentős hányada ingázik, jövedelmüket ma már a városon kívül szerzik. Fontos lenne azonban, hogy megszerzett jövedelem minél nagyobb hányadát költsék el Várpalotán, így hozva létre pozitív erőforrás (pénz) áramlási folyamatot.

A városban kevés illetve alacsony bevétellel dolgozó helyi szolgáltató vállalkozások jellemzőek. Várpalotán ma is élnek a mezővárosi hagyományokra visszavezethető őstermelői, helyi termék előállítási tevékenységek, de ezek piaci pozícionálása (marketing) illetve értékesítési csatornái fejlesztésre szorulnak.

Nem lehet igazán eredményes a kulturális értékekre épülő turizmus illetve szabadidő eltöltés területe sem vállalkozó tőke bevonása nélkül.

A fejlesztendő terület fő forrásai GINOP és más TOP források.

A HKFS e területen kiegészítő jellegű, nem önálló intézkedéssel, hanem a projektek kiválasztása során ösztönzi a helyi gazdaságfejlesztő jelleget, illetve a helyi gazdasági szereplők közösségeit támogatja majd.

A szükségletre reagáló stratégiai irányok:

- Kistermelés, helyi termékek, értékesítési csatornák fejlesztése (E4, E9, E10, E14, L1, L4, L9)
- Kulturális turizmus vonzerő és infrastruktúra fejlesztése (E1-2, E5, E8-10, E12, E16, -- L1-3, L8, L9, L11)
- Szolgáltató vállalkozások fejlesztése (Gy3, Gy8-11, L3, L4, L9-10)
- Szabadidő eltöltés helyi lehetőségeinek fejlesztése (E1-3, E56, E12, E14, E16, --V1, V5-8)

3. A város közösségeinek eszközei és forrásai gyengék

Indoklás: Várpalotán számos helyi közösség létezik, a működésükre irányuló társadalmi igény jelentős, azonban a hazai civil társadalomra jellemzően a személyes közreműködés mint hozzáadott érték jelenti "saját tőkéjüket", miközben vagyonuk, infrastrukturális és eszköz ellátottságuk kevés. Az általuk szervezett akciók, programok forrás hiányosak és a professzionális működésükhöz szükséges menedzsment tudás is csak kevés szervezetnél érhető tetten. A HKFS fontos beavatkozás területe ezek fejlesztése, a stratégia végrehajtásának fő vonalaként. Alátámasztó stratégiai irányok:

- Élhető város, helyi közösségek fejlesztése (E1-3, E5, E11, -- L1-3, L11)
- Helyi közösségek, közösségi szolgáltatások fejlesztése (Gy1-4, Gy5, Gy7, Gy10-12, Gy26, Gy28-- L1-3, L11)
- Községi szolgáltatások fejlesztése (Gy1-4, Gy5, Gy7, Gy10-12, Gy26, Gy28 -- V6, V7, V8, V9)

4. Kevés és gyenge együttműködés, alacsony szintű kooperációs készségek

Indoklás: Az együttműködések hatása a helyi erők értékének megszoorozása, külső tudások bevonása. A város közösségei, az azokat alkotó egyének számára egyaránt fejlődési lehetőséget nyújtanak az együttműködési projektek, melyeket határozottan kíván támogatni a HKFS. Egyfelől ösztönzi az egyes projektek végrehajtásában az együttműködésekben keresztül való végrehajtást, másfelől önálló beavatkozási területként tekint az együttműködési lehetőségek kihasználására más városok, akár más országok CLLD akciócsoportjaival. A beavatkozási területet nem csupán a HKFS azonosítja be, hanem fontos területe a város Smart City fejlesztési elképzeléseinek is.

Alátámasztó stratégiai irányok:

- Helyi közösségek, közösségi szolgáltatások fejlesztése (Gy1-4, Gy5, Gy7, Gy10-12, Gy26, Gy28-- L1-3, L11)

- Községi szolgáltatások fejlesztése (Gy1-4, Gy5, Gy7, Gy10-12, Gy26, Gy28 -- V6, V7, V8, V9)
- Humán erőforrás fejlesztő projektek (közösségi és egyéni fejlesztő projektek (Gy5, Gy7, Gy12, Gy14-15, Gy23-24, -- V4-6, V9)

A megvalósíthatóság kockázatai

A cselekvési tervben megfogalmazott intézkedések, valamint a HACS működés együttes megvalósulása jelenti a HKFS sikeres végrehajtását.

A tervezés jelen fázisában már figyelembe kell venni azon kockázati tényezőket is, amelyek ezt a megvalósítást befolyásolhatják.

Ennek érdekében egy kockázat feltárási és kockázat kezelési rendszert dolgoztunk ki.

A kockázat mértékét 1-5 skálán mérjük, ahol az 1-es azt jelenti, hogy a kockázat nem jelentős, 5-ös pedig azt, hogy a várható kockázat súlyos, ezért bekövetkezése nagymértékben veszélyezteti a fejlesztés megvalósítását. A kockázat bekövetkezésének valószínűségét 1-5 skálán mérjük, ahol 5-ös jelenti a legnagyobb valószínűséget, 1-es pedig a valószínűség legcsekélyebb mértékét.

Kockázat megnevezése	Várható hatása, következménye	Valószínűség	Hatás	Megelőző / korrekciós intézkedés
Pénzügyi, gazdasági jellegű kockázatok				
G1 –Pénzügyileg nem megfelelően tervezett projektek. Erősen túlárzott vagy alul árzott igények	A HFSK komplex célrendszerének megvalósulását veszélyezteti, ha a pályázók a projektek költségvetését túltervezik, így az elvárt számú pályázat nem valósul meg.	2	5	A projektjavaslatok HKFS-hez való illeszkedésének előzetes vizsgálata. Projektjavaslat ex ante értékelése. Alternatív fejlesztési források keresése.
G2 – Előfinanszírozási nehézségek projektvégrehajtás esetén.	Több projekt egy időben történő végrehajtása esetében a likviditás biztosítása problémás lehet.	3	3	KSZ-szel való egyeztetés, előleg (szállítói, ÁFA stb.) igénybe vétele. Projektek indításánál cash-flow terv, tekintetbe véve a támogatás várható visszatérítését. Önkormányzati segítség igénybevétele.
G4 – A végrehajtás során előre nem látható, nagy költségigényű feladatok vagy vis major helyzetek felmerülése.	A nem várt kiadások veszélybe sodorhatják a projekt pénzügyi megvalósíthatóságát.	1	4	Tartalékkeret, vis major alap biztosítása az önkormányzat költségvetésben.
Jogi, intézményi jellegű kockázatok				
J1 –Koordináció és folyamatos kapcsolattartás hiánya a projekthez kapcsolódó intézmények (pl. hatóságok) és a projektgazdák között	A végrehajtás során nehézségek merülhetnek fel, folyamatok elhúzódhatnak, félreértések alakulhatnak ki.	2	3	A munkaszervezet megfelelő szakemberekkel való feltöltése minimalizálja a kockázatot, csak helyi szintű kapcsolattartást igényel az ügyfelektől.
J2 – Összeütköző vagy nem tisztázott felelősségi körök a projektgazdák/támogatott partnerek közt	A partnerségben végrehajtott projektek esetében a menedzsmentben problémák alakulhatnak ki, ami a végrehajtást is veszélyeztetheti.	2	2	A feladat- és felelősségi körök egyértelmű tisztázása egyeztetési folyamat során még a projekt megkezdése előtt.
J3 – Egyes projektek v. –elemek nem kapják meg a szükséges engedélyeket.	A projekt nem végrehajtható abban a struktúrában és módon, ahogy eltervezték.	2	4	Megfelelően előkészített, egyeztetett engedélyezési tervdokumentációt kell benyújtani, különös tekintettel a környezetvédelmi szempontokra.
J4 – Közbeszerzések, előkészítő jogi folyamatok elhúzódása	A végrehajtás időben elhúzódhat.	2	2	Közbeszerzések időben való elindítása (akár feltételes jelleggel).

Kockázat megnevezése	Várható hatása, következménye	Valószínűség	Hatás	Megelőző / korrekciós intézkedés
Társadalmi jellegű kockázatok				
T1 – Stakeholderek, projekt partnerek nem megfelelő mozgósítása	A végrehajtás előtt egyes partnerek visszalépnek, vagy módosítani szeretnék a projektben vállalt szerepüket, ezáltal a projektvégrehajtás veszélybe kerül.	2	3	Partnerség, végrehajtás kereteinek rögzítése konzorciumi megállapodás formájában már a projekt megkezdése előtt. Nyitott tagság, a támogatás elnyerését követően a szférák arányának megtartása mellett.
T2 – A projektekhez nem sikerül biztosítani a társadalmi támogatottságot	Elégtelen társadalmasítás esetén a végrehajtás előtt derülhet ki a helyi lakosság álláspontja, mely elutasítás esetén veszélybe sodorhatja az egész végrehajtást is.	2	5	A munkaszervezet és a konzorcium tagjai folyamatos társadalmi párbeszédet folytatnak, a társadalmi csoportok széles körét vonják be az előkészítésbe (fejlesztési környezetben lakók, szakmai közönség stb.) és megvalósításba.
T3 – Beruházás, kivitelezés túl nagy megterheléssel jár az érintett településeken élők számára.	Egyes kivitelezési folyamatok a vártnál nagyobb megterhelést (zaj, por stb.) okozhatnak a lakosságnak, és tiltakozások kezdődhetnek.	2	4	A projektek megkezdése előtt átfogó lakossági tájékoztatás, és folyamatos lakossági kommunikáció.
Műszaki jellegű kockázatok				
M1 – Szakmailag nem megfelelő tervek készülnek.	Műszakilag, szakmailag előkészítetlen tervek veszélyeztetik a HKFS célrendszerének megvalósulását.	3	3	A munkaszervezet előzetes vizsgálata, szakmai tanácsadása segíti a megfelelő színvonalú projektek megvalósulását.
M2 –A kiválasztott kivitelező műszaki tudása nem megfelelő	A kivitelező alkalmatlansága közvetlenül a projekt, közvetetten a HKFS megvalósulását veszélyezteti	2	4	Az árajánlat tételi felhívásban referenciák bekérése és azok alapos ellenőrzése..
Szakmai (új együttműködés) jellegű kockázatok				
SZ1 –A stratégia megvalósulása nem a HKFS-ben tervezett módon halad.	A HKFS megvalósulásának hiánya veszélyezteti a források szabályos felhasználását.	2	5	Szakértő, magasan kvalifikált munkaszervezeti tagok kiválasztásával biztosítható a HKFS szakszerű és sikeres megvalósítása..
SZ2 – A tervezett intézkedésekre nem érkeznek be megfelelő számú pályázat.	Az alacsony pályázati kedv veszélyezteti a HKFS megvalósulását.	1	3	A munkaszervezet animációs és kommunikációs tevékenységével folyamatos személyes kapcsolatot tart a potenciális helyi kedvezményezettekkel, segíti projektötleteik megfogalmazását. A tervezés időszakában is jelentősebb volt az igény, mint a rendelkezésre álló forrás, ezért is került II. ütem további források bevonására megtervezésre.

Valószínűség	magas			
	közepes		G2 M1	
	alacsony	J2 J4	J1 T1 SZ2	G1 G4 J3 T2 T3 M2 SZ1
		alacsony	közepes	magas

Hatás

Kritikus kockázat, cél a megelőzés
Közepes kockázat; figyelemmel kísérendő
Alacsony kockázat, nem igényel jelentősebb erőforrásokat

A fenti táblázatból is látszik, hogy a Stratégia megvalósításával kapcsolatban beazonosított kockázatok előfordulási valószínűsége nem éri el a „magas” kategóriát, viszont hatásuk igencsak jelentős lehet a projektvégrehajtás tekintetében. Ezért érdemes komolyan figyelembe venni ezeket a kockázatokat, és rendszeresen ellenőrizni a kockázatot jelentő faktorok állapotát

Vezetői összefoglaló

Miért gondoltuk, hogy fontos Várpalota számára a CLLD módszertanával megalkotott kultúra- és közösségfejlesztési stratégia? Miért hiszünk abban, hogy együtt erősebbek, és sikerebbek vagyunk?

„A kultúra egy nagyon összetett fogalom, amelynek elemzése során már az 1952-es kutatások több, mint 100 definíciót írtak össze (Kroeber & Kulckhohn), ám egységes és mindenki által elfogadott meghatározása a mai napig nem létezik. Ez elsődlegesen a kultúra összetettségével függ össze, ám nem szabad megfeledkezni arról a tényről sem, hogy a különböző tudományágak és kutatások saját céljaiknak megfelelően, eltérő megközelítésekkel indulnak ki, eltérő alapfeltételezésekkel élnek, így természetesen más és más definíciókat határoznak meg.”¹

„A kultúra fogalmának az értelmező kéziszótár három jelentést tulajdonít. Az első jelentés szerint a kultúra az emberiség által létrehozott anyagi és szellemi értékek összessége, a művelődésnek valamely területe, illetve valamely népnél, valamely korszakban való megnyilvánulása. A civilizációval⁴ szembeállítva pedig, amely a technikai fejlettséget jelenti, a szellemi javak és a műveltség tartozik ide. A második jelentésben a kultúra egy személy művelt mivoltára vonatkozik. A harmadik jelentésben a kultúra valaminek a termesztését, illetve biológiai értelemben tenyésztet jelent.

A „kultúra” körülírására nincs egységes definíció. Korok, társadalmak és egyes tudósok mind különböző módon határozták meg, hogy mi a kultúra. A kultúra gyökereinek kutatása

¹ Vörös Miklós (Replika 1998.)

egybe fonódik az emberi társadalom kezdetének meghatározásával. Azonban az eltérő és különböző kulturális jegyek értelmezés különbsége miatt nem kijelenthető, hogy mikor volt a kultúra kezdete.”²

„A közösség fogalmát a közösségfejlesztés nem csoportelméleti és nem ideologikus értelemben használja. A lokalitásba gyökerezően és funkcionálisan értelmezik a közösséget. Ez azt jelenti, hogy a közösségiség szempontjából is ideáltipikus görög poliszok közösségében a közösség szó egyaránt jelentette az emberek összetartozását és együttműködését (katonai és politikai téren is) és a helyhez kötöttséget is. A magyar közösség szó alakváltozata a község szó, csakúgy, mint az angolban, ahol a közösség szó jelölheti a települést és az embercsoportot is.

A modern közösségiség egy aktív viszonyt jelent. Közösségeinkbe nem csak beleszületünk, de választhatjuk is őket. A mai közösségiség egy keresett és megtalált, önmagunk által szervezett- és életben tartott közösségiség.

Az önszervező tevékenység a megtartó és szabályozó hagyományos közösségekből a modern tömegtársadalmak bonyolult viszonyrendszereibe jutott embernek adatik meg - lehetőségként. Önmagunk irányítása és szervezése autonómiánk függvénye, s autonómiánk pedig gazdasági-társadalmi fejlettségünké, berendezkedésünké. Az önszerveződés két fő társadalmi feltétele a modernizáció - a gazdasági, társadalmi-politikai modernizáció feltételeinek teljesülése esetén alakul ki a személyiség modernizációja - és a demokratikus társadalmi berendezkedés. A személyiség modernizációja együtt jár az iskolázottsági szint növekedésével; a tájékozottság, a hírellezettség szintjének emelkedésével; a fatalizmus és a tehetetlenség érzésének csökkenésével; az emberi autonómia igényének és meglétének erősödésével; a passzivitással szemben a teljesítmény-motiváció erősödésével. Az önszerveződés napjainkban azt jelenti, hogy a vele élni tudó ember tud élni a társadalom adta lehetőségekkel is és szembe tud nézni a rá vonatkozó kihívásokkal.”³

A bemutatott kultúra és közösség definíciókra alapozva, a helyi lehetőségeket és igényeket figyelembe véve fogalmazta meg a „Várpata – a mi ügyünk” Helyi közösség a jelen dokumentumot.

A rendelkezésre álló alapidokumentumok, tervelőzmények elemzésével, a helyi potenciáltak, érintettek bevonásával kirajzolódott és azonosíthatóvá vált az a fejlesztési szükséglet, amely a CLLD módszertanon alapuló pályázati forrás felhasználásával jelentős eredményeket generálna Várpalota városában.

Olyan több, mint tíz éves kulturális beruházás valósulhat meg a könyvtár méltó helyszínre való telepítésével, melyre sem haza sem Európai uniós forrás eddig nem nyújtott lehetőséget, Várpalota saját forrásain pedig jelentősen túlmutat a beruházás volumene.

Az új módszertannal megvalósuló fejlesztésektől a közösségi élet aktívabbá válását, a fiatal korosztály közvetlenebb megszólítását várjuk, amelyben a jelentős számú helyi civil szféra szereplőkre támaszkodunk.

Várpalota kultúrtörténete, hagyományai segítették az erős helyi identitás kialakulását, mégis a színes múlt (agrárvárostól bányászvárosig) sokféle gondolkodásmódot és sokféle személyiséget hozott össze ebbe a városba.

Sokáig irigykedve néztük a vidéki kistelepülések LEADER programjának megvalósulását, mert láttuk az együttműködésben, az alulról jövő kezdeményezésekben rejlő erőt.

² <https://hu.wikipedia.org/wiki/Kult%C3%BAra>

³ Közösségfejlesztés módszertani segédlet www.kka.hu

A konzorcium tagja felvállalták azt a feladatot és felelősséget, hogy mozgósítják a cél érdekében a várpalotai közösségeket, szakértők bevonásával elkészítik a Helyi Közösségi fejlesztési stratégiát és felállítanak, működtetnek egy olyan kvalifikált munkaszervezetet, amely képes arra, hogy segítse az értékteremtő pályázati ötletek megfogalmazását és megvalósulását.

A stratégia egyben egy pályázati anyag is, mely reméljük, hogy átgondoltságát, megalapozottságát és hitelességét tekintve nem hagy kételyeket a bírálókban, hogy Várpalotán jó helye van a CLLD forrásoknak.

Azonban egyben egy olyan dokumentum is, ami a várpalotaiaknak szól, hiszen megalkotásában tevékenyen részt vettek.

Felvázolja a beazonosított stratégiai célokat, és intézkedéseivel lehetőséget nyújt a célok megvalósításához.

Úgy érezzük, hogy a helyi összefogással, a szakértő együttműködéssel olyan stratégiát tudtunk alkotni, amely sikeresen járul hozzá Magyarország 2014-2020-as programozási időszakban kitűzött céljainak megvalósításához.

A HKFS további részeit a korábbi TKCS üléseken ismertettük.

Talabér Márta, színvonalas és a Várpalotai lakosság és érintettek széles körét bevonó munkaként értékelte a HKFS elkészítését, amit elfogadásra javasol.

A TKCS tagjai a „Várpalota – a mi ügyünk” HACS Helyi Közösségi fejlesztési Stratégiáját a konzorcium tagsága számára elfogadásra javasolja

készítette:
Kontics Monika